

INFORMACIJA ZA PACIJENTE | UPOZNAVANJE SA ANESTEZIJOM

Ovaj material ima za cilj da vam da osnovne informacije u vezi anestezije

ANESTEZIOLOG je doktor koji je specijalno obučen za davanje anestezije, otklanjanje bola, brigu o teško bolesnim pacijentima (u jedinici intenzivnog lečenja ili šok sobi) i oživljavanje pacijenata. On će sve velike odluke doneti u dogovoru sa vama, sem ukoliko ste bez svesti ili veoma bolesni, kada će odluke doneti u vaše ime.

Vaš anesteziolog je odgovoran za:

- Davanje anestezije
- Vašu bezbednost-dobrobit I pre, za vreme I neposredno posle anestezije i operacije
- Planiranje otklanjanja bola posle operacije
- Davanje transfuzije krvi (ukoliko je to potrebno)
- Vaše lečenje u jedinici intenzivnog lečenja (ili šok sobi) (ukoliko je to potrebno)

ŠTA JE TO ANESTEZIJA?

Reč anestezija znači “gubitak osećaja”.

Anestezija:

- Sprečava da osećate bol
- Daje se na različite načine
- Neće svaka anestezija da vas uspava
- Može imati uticaj na celo telo ili samo na određene delove tela.

VRSTE ANESTEZIJE

OPŠTA ANESTEZIJA

Opšta anestezija je kontrolisano stanje bez svesti, tokom kojeg ne osećate ništa, niti se sećate bilo čega. Neke operacije se mogu uraditi samo u ovoj vrsti anestezije; za druge, ovo je alternativa regionalnoj ili lokalnoj anesteziji. Postoje brojni lekovi koji se koriste u opštoj anesteziji. Neki od njih su u obliku gasova, I pacijent ih udiše preko maske ili tube koja je postavljena (kroz usta I grlo) u pluća, da bi se tokom anestezije održalo disanje; drugi lekovi su u obliku tečnosti, I daju se kroz plastičnu cevčicu (kanilu) u venu. Tokom anestezije, pacijent se brižljivo prati, kontroliše I vodi od strane anesteziologa, koji za to koristi specijalnu opremu. Stanje nesvesti tokom anestezije se razlikuje od onog koje je posledica povrede ili bolesti. Kako dejstvo lekova prestane, vaša svest počinje da se vraća.

REGIONALNA ANESTEZIJA

U regionalnoj anesteziji, vaš anesteziolog putem injekcije daje lek u okolinu nerava, da bi obezbolio regiju vašeg tela na kojoj će se vršiti operacija. U toku operacije, bićete budni. Nećete videti samu operaciju, niti ćete osetiti bol. Postoji nekoliko vrsta regionalne anestezije. Najčešće vrste regionalne anestezije (koje se još zovu I regionalni blokovi) su spinalna I epiduralna (I periduralna) anestezija.

U toku regionalne anestezije:

- po davanju leka, možete osetiti trnjenje ili toplinu, što je znak da anestezija počinje da deluje.
- cilj anestezije je da ne osećate bol. Međutim, ponekad možete osećati dodir ili pritisak na mestu operacije, što je potpuno normalno. Jedino što ne smete da osećate jeste bol.
- operacija će početi samo onda kada je vaš anesteziolog siguran da ne osećate bol.
- kada operacija počne, ukoliko želite, možete tražiti od vašeg anesteziologa da spavate tokom operacije.

SEDACIJA je upotreba male količine lekova koji se inače koriste u opštoj anesteziji, da bi se izazvalo stanje pospanosti ili sna. Čini da se osećate fizički I psihički opušteno tokom procedura koje su neprijatne ili bolne (npr. Gastroskopija). Možete se sećati malo toga ili ničega. Ako ste pristali na regionalnu anesteziju, možete tražiti da budete sedirani u toku operacije.

PRE VAŠE ANESTEZIJE!

Kao deo priprema za Vašu anesteziju, pre zakazane operacije, anesteziolog će doći da Vas obiđe I pregleda. Takođe će Vas pitati neka pitanja u vezi Vašeg zdravlja, I u vezi Vašeg života koje su od interesa za anesteziju. Vrlo je važno da iskreno, tačno I što je preciznije moguće odgovorite na ova pitanja. Anesteziolog će vam predložiti I koje vrste anestezije dolaze u obzir za vašu operaciju; govoriće o dobrobiti I rizicima svke anestezije za vas, kao I koja je anestezija najbolja za vas. Izbor anestezije zavisi od vaše operacije, odgovara na pitanja koje vam je postavio anesteziolog, vašeg zdravstvenog stanja, vaših želja u vezi anestezije I razloga za njih. Na kraju, vi imate pravo i obavezu da se odlučite o vrsti anestezije na osnovu onog što vam je ponudio anesteziolog.

TRANSFUZIJA KRVI

Tokom većine operacije, vi ćete izgubiti nešto krvi. Ako izgubite puni krvi, Vaš anesteziolog će morati da razmotri davanje transfuzije krvi. Ako vaš anesteziolog očekuje da ćete morati da primite transfuziju krvi, o tome će unapred razgovarati sa Vama. Ponekad, ova potreba se desi neočekivano. Vi imate pravo da odbijete transfuziju krvi, ali to morate jasno da naglasite Vašem hirurгу I anesteziologu pre operacije.

ZAŠTO ANESTEZIOLOG ODLAŽE VAŠU OPERACIJU?

Ponekad, Vaš anesteziolog će vam otkriti nešto u veti vašeg zdravlja što bi vas moglo dovesti u opasnost tokom operacije I anestezije. Tada bi bilo bolje odložiti vašu operaciju dok se problem dodatno ne ispita ili ne popravi. O razlogu za odlaganje operacije anesteziolog će razgovarati sa vama. Glavna briga vašeg anesteziologa je Vaša bezbednost!

RIZICI U TOKU ANESTEZIJE

Svaka procedura u medicine, pored dobrobiti pacijenta, nosi sa sobom I neke rizike. U modernoj anesteziji, ozbiljni problem nisu česti. Rizik ne može biti potpuno otklonjen, ali sa dobrom obukom, modernom opremom I savremenim lekovima, anestezija je, tokom poslednjih godina, postala mnogo sigurnija procedura.

Da bi ste shvatili rizike, morate znati:

- kolike su šanse da se nešto loše dogodi
- koliko to ozbiljno može biti
- kako se može rešiti

Rizik za vas kao pojedinca će zavistiti od:

- druge bolesti koje imate
- ličnih karakteristika, npr. da li pušite ili ste gojazni
- vrsta operacije

NEŽELJENI EFEKTI I KOMPLIKACIJE ANESTEZIJE

Svi rizici u anesteziji se dele na neželjenje efekte i komplikacije.

NEŽELJENI EFEKAT je neki drugi efekat leka ili medicinske procedure. Oni se ponekad ne mogu izbeći. Skoro sve medicinske procedure (uključujući lekove) iamju neželjene efekte. Neprijatni neželjeni efekti obično ne traju dugo. Neke najbolje ostaviti da sami prođu dok druge rešavamo. **KOMPLIKACIJE** su neočekivani događaji u toku nekog medecinskog tretmana. Primer je alergija na neki neočekivani lek.

Ljudi različito shvataju pojmove često,retko, itd. Evo jednostavnog objašnjenja:

Ako je nešto jako često, znači da će se desiti kod jednog od deset pacijenata.

- Često znači da će se desiti kod jednog od sto pacijenata.

- Nije često(ne tako često) znači da će se desiti kod jednog od hiljadu pacijenata.

- Retko znači da će se desiti kod jednog od deset hiljada pacijenata.

- Vrlo retko znači da će se desiti kod jednog od sto hiljada pacijenata.

- PA = može se desiti tokom regionalne anestezije.

- OA = može se desiti tokom opšte anestezije.

VRLO ČESTI I ČESTI NEŽELJENI EFEKTI I KOMPLIKACIJE ANESTEZIJE

PA OA *Muka i povraćanje*. Neke operacije, lekovi koji se koriste u anesteziji i neke karakteristike samog pacijenta uzrokuju da se posle operacije javi osećaj meke ili povraćanja.

OA *Bol u grlu*. Ukoliko ste u toku operacije imali tubu u plućima, ili cevčicu u želucu, možete osećati bol ili grebanje u grlu.

RA OA *Vrtoglavica I nesvestica*. Posle nekih anestezija, vaš krvni pritisak može biti niži, i dovesti do osećaja nesvestice. Ovaj osećaj može nestati iako niste pili dovoljno tečnosti pre operacije (ako ste dehidrirani). Problem se rešava davanjem infuzija I nekih lekova.

RA OA *Glavobolja*. Postoji mnogo mogućih uzroka glavobolje, uključujući anesteziju, operaciju, nervozu...Glavobolja najčešće prolazi sama od sebe kroz nekoliko sati, ili prolazi posle davanja lekova protiv bolova. Ukoliko osetite jaku glavobolju posle spinalne ili epiduralne anestezije, obratite se anesteziologu.

RA OA *Problemi sa mokraćnom bešikom*. Posle nekih operacija, i nekih anestezija (Naročito posle spinalne i epiduralne anestezije), pacijenti mogu da imaju teškoće u pražnjenju mokraćne bešike, ili da ne mogu da zadrže mokraću.

Da bi se rešio ovaj problem, urinarni kateter (tanki, dugačka, plastična cev) će morati da bude stavljena kroz mokraćni kanal, do mokraćne bešike.

OA *Povreda usana ili jezika*. Manje povrede usana ili jezika nisu retke.

RA OA *Svrab*. Ovo je neželjeni efekat nekih lekova, ali može biti I znak alergije. Ako osećate svrab, važno je da to prijavite medicinskom osoblju.

RA OA *Bol u nekim delovima tela*. U toku operacije, ležite u istom položaju na tvrdoj podlozi neko vreme. Iako se o udobnosti na operacionom stolu jako void računa, neki pacijenti mogu osećati posle operacije nelegadnost i bol.

RA OA *Bol tokom davanja lekova*. Neki lekovi, bilo da se daju u mišić ili ubrizgavaju u venu, mogu da izazovu neprijatnost na mesto davanja.

RA OA *Modrice ili crvenilo kože*. Najčešće se javljaju na mestu davanja injekcija ili mesta gde vam je stavljena kanila u venu. Normalno se gube bez tretmana; ukoliko postane jako neprijatno, važno je da to prijavite medicinskom osoblju.

RA OA *Drhtanje*. Ukoliko ste duže vreme proveli u hladnoj operacionoj sali, možete drhtati posle operacije. Takođe I neki lekovi koji se koriste u anesteziji, mogu proizvesti isti osećaj.

NE TAKO ČESTI NEŽELJENI EFEKTI I KOMPLIKACIJE ANESTEZIJE

OA *Oštećenje zuba*. Oštećenje zuba nije često; ovo će se verovatnije desiti ukoliko imate lošije zube, paradentopatija, mala usta, malu donju vilicu ili ako ne možete dovoljno da zabacite vrat.

OA *Upala pluća*. Ova komplikacija se češće dešava kod pušača; Zato je jako važno da, ukoliko je to moguće, prestanete da pušite nekoliko nedelja pre anestezije I operacije.

OA *Bol u mišićima*. Ovo neželjeno dejstvo se može javiti kao posledica davanja lekova za opuštanje mišića u toku opšte anestezije. Brzo prolazi I obično ne zahteva lečenje.

RA OA *Problemi sa disanjem*. Dešava se posle anestezije usled dejstva lekova koja se koriste, ali brzo prolazi i retko zahteva intervenciju lekara.

RA OA *Pogoršanje postojećeg zdravstvenog problema*. Vaš anesteziolog će se uvek truditi da pre

anestezije budete u najboljem mogućem zdravstvenom stanju. Međutim, i pored sve brige, može se desiti, da se vaše zdravstveno stanje pogorša u toku ili posle anestezije i operacije. *OA Prisustvo svesti tokom opšte anestezije.* Ovaj neželjeni događaj nije čest, ali se može desiti i pored najveće moguće pažnje.

RETKE I VEOMA RETKE KOMPLIKACIJE

RA OA *Ozbiljne alergije na lekove.* Alergijska reakcija na lekove koji se koriste u anesteziji se vrlo brzo primete i odmah leče. Međutim, vrlo retko mogu dovesti do smrti, čak i kod zdravih ljudi. Zato je bitno da vašem anesteziologu date podatak da li ste vi ili članovi vaše porodice nekada imali ozbiljnu reakciju na lekove, koja je morala da se leči u nekoj zdravstvenoj ustanovi.

RA OA *Oštećenje nerava.* Oštećenje nerava (ako ne možete da pomerite deo tela ili osećate trnjenje) može nastati u toku regionalne anestezije, ili zbog pritiska na nerv tokom ležanja na operacionom stolu. Ova komplikacija je najčešće prolazna, ali u nekim slučajevima je i trajna.

RA OA *Smrt.* Smrt kao posledica davanja anestezije je veoma retka- oko 5 slučajeva na million anestezija.

Dok god anesteziju daju dobro obučeni i iskusni anesteziolozi, rizik da se nešto loše desi je minimalan. UKoliko i posle čitanja ovog pamfleta budete imali pitanja u vezi anestezije, budete slobodni da ih postavite vašem anesteziologu. Pošto porazgovarate o koristi, rizicima i vašim željama u vezi ponuđenih anestezioloških metoda, zajedno donesite odluku koja će biti najbolja za vas.

NAPOMENA

Ako ne ostanete u bolnici duže od 1 dana, 2 do 4 sata posle anestezije da počnete da jedete i pijete (u dogovoru sa lekarom), a tek 24 sata nakon anestezije mozete voziti auto i obavljati precizne poslove.

Bolnicu možete napustiti samo u društvu punoletnog pratioca.

Primedba anesteziologa posle razgovora sa pacijentom:

Potpis doktora - anesteziologa _____

IZJAVA O PRISTANKU NA ANESTEZIJU

O planiranoj anesteziji sam adekvatno upoznat/a i razumeo/la sam sva objašnjenja koja sam dobio/la od anesteziologa pre intervencije. Dajem sboj svestan pristanak za planiranu tehniku anestezije.

Svojeručni potpis _____

_____ 20____ god. u _____ časova